

nalcharakter oder das eigene Gepräge der Seelen- und Geisteskraft so sprechend aus, als in der Sprache eines jeden Volkes; ebenso die Gesinnungen der Achtung und des Wohlwollens gegen andere, sowie der Hang zur Schmeichelei, Kriecherei und Falschheit in nichtssagenden Redensarten, die offenen, redlichen und wahren Völkern durchaus fehlen (Demokritos, IX. 156). — Ezeketől a jórészt egyéni ellenvetésektől eltekintve, Lux Gyula tanulmánya értékes nyereségszámba megy hazai nyelvészeti irodalmunkban. Kemény Ferenc.

Dr. Marczell Mihály: A katolikus nevelés szelleme. (Szent István-Könyvek, 23. sz.) Budapest, 1925. Kiadja a Szent István-Társulat. (Kis 8-r., 190 l.)

A szerző magas filozófiai nézőpontból vizsgálja, bírálja és rostálja a nevelés segítő és gátló tényezőit; megállapításaival kapcsolatban rengeteg sok irodalmi munkára hivatkozik, hazaira, külföldre egyaránt. Ideálja a mély meggyőződésből vallásos, a legmagasabb „életsíkon“ élő, jellemében szilárd, tetteiben katolikus keresztény erkölcsi alapon álló, harmonikus életet élő férfi és nő. Ezt az ideált igyekszik megvilágítani és megvalósítani könyvének minden sorában, mely három részre tagoltan előbb az önnevelésről, aztán a gyermeknevelésről s végül a tömegnevelésről szól.

Az önnevelés legmagasabb foka a tökéletes egyéniség. Ennek nevelőereje nagy, mert példájával öntudatlanul, tanításával tudatosan árasztja lelkének kincsait, s a szó szent és teljes értelmében lélekfejlesztővé lesz. A gyermeknevelés célja a harmonikus ember, akinek tiszta a lelke, tisztának lát más is; akiben jóság honol, aki jóságot keres és talál mindenütt. A tömegnevelés végcélja a katolikus társadalom.

A vallásos érzés, a vallásos élet kifejlesztése és öntudatosá tétele mellett foglalkozik a nevelésnek egyéb vonatkozásaival is. Különösen meleg a hangja, mikor a katolikus nevelés szociális feladatairól ír, vagy amikor az elhagyott, a testileg vagy lelkileg beteg gyerekekről szól. Rámutat arra, minek köszönhetjük azt a kulturális jólétet, amely körülvesz bennünket. Annak, hogy az emberek egyrésze rászánja életét, hogy a föld mélyére szállva, felhozza a fekete gyémántot s ennek rejtett erőit tűzzé, fénné átváltva, kultúrát biztosít számunkra. Mégis hányszor tapasztalhatjuk, hogy ettől a nagyértékű néprétegtől elfordul az intelligensebb néposztály.

Megkapóan fejtegeti a szerző a tiszta férfúság és a tiszta nőiség erényét. Annak kivételével, amit az önneveléssel kapcsolatosan az alapvető ösztönöknek más területre való átjátszhatóságáról ír, teljesen osztozunk nézetében a nemi felvilágosítás kérdését illetőleg. Híve szerzőnk az okos és fokozatos felvilágosításnak, mely a legintimebb családi szentélyben vagy a rendkívül tapintatos nevelő bevonásával intézhető el. Közli Lischnowska Mária 8—10 éves kisgyermekeknek szánt felvilágosító tervezetét, amely valóban a legsikerültebbek egyike, de megjegyzi, hogy az ismeret magában nem óv meg semmitől.

A nevelésnek egyik-másik tényezőjéről szubjektív beállításban ír, például a hazafias nevelésről csak néhány sorban tesz említést a tömegnevelés keretében, de mindenkor a gyermek és a nevelés szeretetétől áthatva, megértéssel, nem-

mindennapi felkészültséggel és lebilincselő előadásban tárja elénk mondanivalóit.

A szerző, aki tudvalevően a pesti oldalon levő, Szent Imréről elnevezett főiskolai internátus igazgatója, mint gyakorlati nevelő is nagy sikerrel működik, s az ifjúság rajongó szeretettel veszi körül. Most írásba foglalta a könyvéből bárki megismerheti azt a szellemet, mely a Szent Imre-kollégiumok gondjaira bízott ifjúság nevelésében alapul szolgál. Munkájáért a katolikus magyar társadalom őszinte elismeréssel adózik neki. *Eltes Mátyás.*

Dr. Tóth Tihamér: A vallásos ifjú. I—II. kötet. (Levelek diákjaimhoz. VI. és VII. kötet.) Budapest. Évszám nélkül. (Kis 8-r., 222 és 218 l.)

Mélyeséges hittel, szilárd meggyőződéssel, igaz lelkesedéssel, a valóságnak megfelelő lélekismerettel megírt munka ez, hivatva van arra, hogy az ifjúságot megtartsa vallásosságában, vágy ha már onnan eltávolodott, mindenek Alkotójához visszavezesse. A munka két kötetből áll. Mindegyik két-két fejezetre oszlik. (I.: 1. Nagy az Isten. 2. Hit és tudomány. II.: 1. Örízd hitedet. 2. Isten és a lelkem.)

Tényekben (a világegyetem csodálatos alkotásában, pontos működésében stb.) mutatja be a szerző egy felsőbb hatalom megnyilatkozásait. „A mérték, a rend, törvényszerűség, céltudatosság...“ az a nyelv, amelynél Isten „az egész világra lángoló betűkkel“ beleírta a nevét. „Sztrájk, engedetlenség nincs a természetben! Itt minden szót fogad... Csak az ember tud ellentmondani. Igaz, hogy saját kárára teszi.“ Sok állat életében bámulatos berendezést látunk. Maguk az állatok erről semmit sem tudnak, csak az a Valaki tud róla, aki beléjük oltotta. Ezek fejtegetése során a szerző — helyenkint széleskörű és mélyreható természettudományi ismerettel — példát mutat arra, hogyan kell a természet titkaiba behatolni, hogy az ifjúságot elvezethessük a természet Alkotójához. Amit a szerző a darwinizmusról, a kereszténység alapvető kulturális tevékenységéről mond, valamint arról, hogy mennyi mindent hiszünk, az mind olyan világos, meggyőző, érdekes, hogy az olvasó önkénytelenül is helyesel. Kívánatos volna, hogy ez a könyv mindazoknak kezébe kerüljön, akik csak azt hiszik, amit látnak, akik a tudományt tartják legfőbb kultúrértéknek, anélkül, hogy különbséget tennének építő és romboló tudomány között. (*Rombolni vagy építeni?* 159. lap.) Tudósok, művészek és államférfiak nagy számával igazolja a szerző azt a tételét, hogy a hit és tudomány nem ellentmondó. Egyéb tanulmányaink során sokszor érezzük, hogy bizonyos részletkutatások elterelik figyelmünket az egységes filozófiai gondolatról. Ezzel szemben a szerző bemutatja azt, hogy melyek azok a részletismeretek, amelyek egységre törekvő lelki életünknek, világnézetünknek kedveznek.

Kellemes visszhangot kelt a szerzőnek az a fejtegetése, amelyben kiemeltetja, hogy csak a vallásos ember lehet igazán jó hazafi. Egy kevésbé hangoztatott, de mélyeséges igazságra mutat rá a szerző, amikor azt állapítja meg, hogy a hit elvesztése tragédiájának oka sokszor nem az ész, hanem érzelmi világunk. Ugyanis kellemetlennek tartjuk a hit szerint való életet. (Ebből az érzelmi világ fokozottabb gondozásának szükségessége következik.)